

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Ecclesijs ædificandis vel repar. Consilium DXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

eorundem impetitione absolvendum.

2. Cujus absolutionis fundamentum in eo quoque constituitur, quod ex literis tam prædictæ sententiæ seu declarationis, quam translationis & novæ erectionis, evidenter constet, dictam parochialem Ecclesiam de Helmont fabricam habere, & ad fabricam deputatos esse redditus: inde enim insequendo superius propositam Doctorum communem traditionem, *d. c. i. & d. c. De h. inferri potest*, quod cessante etiam prædicta consuetudine, ad Opponentem alioque in dicta Ecclesia beneficiatos perveniri non possit; quia ex fabrica, quamdiu illa facere potest, desumendæ sunt impensæ reparationum. Nunc autem neque ex literis impetrationis, neque ex duabus declarationibus per Impetrantes successivè in iudicio factis, constat de modo impensarum, neque de aliqua certa earum quantitate: sed nec de eo, quod fabrica ad faciendum reparationes petitas non sit idonea & sufficiens. Ita ut notoriè malè egerint Impetrantes, qui ante excessum fabricam adversus Opponentem (qui in omnem eventum nisi in subsidium teneri non potest, secundum prædictam communem Doctorum traditionem) omnium impensarum & reparationum conclusionem & petitionem proposuerunt. * Qui enim in subsidium aut subordinatè post alium tenetur, non potest conveniri ante eum, qui principaliter & primariè obligatus est, & nisi eo excusso aut non solvendo existente, *ult. in princ. si cert. pet. & ibi Bart. la. on. de ius. Alciatus, & alij.* Nam in conditione obligationis huiusmodi subsidiariæ id latet, ut tunc quis obligetur, cum ab eo, qui priore loco obligatus est, creditor pro parte vel toto consequi nequit; quia antequam de eo constet, non incidit subsidiarius in obligationem, *l. si decem in fine de solut.* sed agens adversus subsidiarium, ante excussum principalem, sine actione experiri censetur. Et hoc est discrimen inter fideiussorem, qui etiam ante excussum principalem conveniri potest, *l. iure nostro c. de fideiuss.* quamvis exceptione ordinis & excussionis, usque ad litem contestatam ei succurratur, *Aurb. Præsent. c. de fideiuss. l. as. in d. l. ult. in princ. & subsidiarium, qui exceptione intentionis & facti etiam post litem contestatam, creditorem ob non excussum principalem, rectè removet & repellit, lafon. in d. l. ult. in princ.* imò cum in conditione obligationis posita sit & lateat excussio prioris, *d. l. si decem*, etiam tacente subsidario, nulliter agit creditor: quia fundamentum intentionis eius est, quod à priore pro toto vel parte consequi non possit; quod etiam positivè allegare & probare debet.

7 Atque ita cum constet dictam Ecclesiam habere fabricam & redditus fabricæ (non curo quot, quales ac quantos) & Impetrantes de insufficietia fabricæ nullum verbum fecerint; plusquam manifestum est, Opponentem ab eorum huiusmodi impetitione absolvendum esse; quia sine actione contra ipsum hactenus experiantur, *l. Quoties & item si temporali de admin. tut. l. si pupilli §. fin. de neg. gest.* Concesso quoque, quod constaret fabricam ad has impensas & reparationes, quæ nunc exiguntur, non esse per omnia solvendo; nihilo tamen magis obtinere possent Impetrantes, qui omnem impensam ab OppONENTE exhiberi

Conf. Wamef. Tom. II.

volunt; quod nullo iure fundatum est, propter dictam fabricam, quæ vel sola omne onus reparationum sustinet; vel saltem partem, hoc est quatenus potest: ut evidenter iniquum sit, totum ab eo peti, qui nisi pro parte teneri non potest: quod in omnem eventum OppONENTI, ad obtinendam adiudicationem expensarum litis, sufficere deberet, *l. unico. de plus pet.*

In quo quidem articulo irreceptibilitatis malè seu cum excessu propositæ actionis, ex alio quoque capite fundatus est Dominus OppONENTIS; dato etiam, quod nulli essent redditus fabricæ: quod Impetrantes ab eo solo omnem reparationem petierint; cum tamen in dicta Ecclesia plura sint beneficia seu beneficiati; ut ex prædictis literis translationis constat. * Diximus enim nullo iure inveniri cautum, quod vel solus Ecclesiæ Pastor onere omnium expensarum gravetur; neque ulla est lex, aut Canon, gravans possessorem decimarum, propter decimas, onere reparationum; sed expresso iure dispositum est, *d. c. i. d. c. de bu.* quod omnes beneficiati in quacunque Ecclesia teneantur ad reparationem Ecclesiæ pro qualitate beneficii, & quantitate seu portione reddituum eiusdem, *Ans. de Butrio in d. c. i. & Henric. Boppe, Alciat. d. cons. 43.* ita ut plusquam evidens sit, Impetrantium petitionem quocumque vertatur, nulla ratione sustineri posse.

Quibus omnibus nihil adversantur præjudicia, & sententiæ, quæ proponuntur adversus possessores decimarum, distinctim & successivè latæ: nam præterquam quod exemplis non sit iudicandum, *l. Nemo c. de sent. & interloc. omnium iudic.* & sententia etiam iniqua faciat ius inter eos, quibus dicta est: non est trahenda in consequentiam, & perniciem aliorum, qui separatim habent ex statu causæ conditionem, *post. in l. Qui roma §. duo fratres. De ver. oblig.* sive quia nulla fuerit fabrica sive quia talis consuetudo, qualem in hac superius deduximus, in ijs locis non fuerit; sive denique quia nulla fuerit inter illas omnes, quæ possessorem decimarum in solidum condemnet; sed tantum proportionem: hoc enim evidens est indicium, omnem reparationem rejiciendam non esse in solum possessorem decimarum, ubi plures sunt in eadem Ecclesia beneficiati. * Nimirum quia, ut dixi, nulla lege, nullo canone cautum invenitur, quod reparatio Ecclesiarum sit peculiare onus decimarum, & ad solum decimarum perceptorem rejiciatur: licet Advocatus Impetrantium sine lege, & canone loquens id asserat; adferens ex iure Canonico locum, in *d. c. i. De Eccles. ædific.* quo non id dicitur, sed diversum: nempe quod quicumque Ecclesiasticum beneficium habent, debeant facta tecta præstare.

De Ecclesijs ædificandis vel repar.

S V M M A R I U M.

Ecclesiæ reparatio cui incumbat.

1. Reparatio Ecclesiarum sicut murorum & pontium provisionaliter decernenda.
2. Reparatio communis ædificij per unum ex socijs fieri potest.

Q93

3. Reparatio

3. Reparatio Ecclesie iam facta an provisionem mereatur.
4. Causa possessoria summarie expedienda pro eo, qui iam habet apparentiam.
5. Reparatio Ecclesiarum ad quos pertineat, & quo ordine.
6. Decima an de iure sint obligata ad reparationem Ecclesiarum.
7. Tertia Episcopalis qualis & ad quid.
8. Decima parochiali Ecclesie debentur.
9. Ecclesia nova, vel Capella erectio fieri non debet, cum prauidicio antiquae seu matricis Ecclesiae.
10. Reparationis impensam iam factam qui repetit, quid probare debeat.

CONSILIVM DXI.

In provisionali quaestione seu in articulo, nunc in Amplissimo Concilio Brabantiae pendente, inter Magistros Capellae Avenioe Impetrantes, ac Dominos Decanum & Capitulum S. Ioannis Leodiensis, Opponentes, hoc quaeritur, an lite principali nondum discussa, aut ad finem perducta, fundata sit petitio Impetrantium; qua fiduciaria, & per provisionem petiverunt Opponentibus imperari, ut ad reparationem dictae Capellae praerogent quadringentos florenos, aut circiter?

Cujus quidem petitionis primo aspectu bona videtur esse probabilitas: * nam inter causas, quae accelerationem requirunt, & quibus per provisionalem sententiam succurri solet, refertur reparatio, & instructio itinerum, pontium, murorum, & similium publicorum aedificiorum, l. ad instructiones C. de sacrosanct. Eccles. l. ad portus C. de op. publ. quia in his regulariter periculum fit in mora, l. de populo §. si quis rivos de novi op. nuntiat. * Quo favore promptae refectionis ac reparationis, etiam privatorum aedificiorum, quae pluribus communia sunt, prodita sunt juris remedia extraordinaria praecisa: ut uno sociorum impensam faciente, alteri socio requisito id detrectante, & intra quatuor menses partem impensarum refectionis non restituerente, locus, qui impensam fecit, solus totius communis aedificij dominus fiat, l. si ut proponit C. de aedific. privat. Ut mirum non sit, si pro fartis tectis locorum sacrorum conservandis, extra ordinem provisionaliter impensae praerogatio decerni possit.

3. Verum quoniam ex ijs, quae hactenus in hac causa deducta sunt, non apparet de imminente & ingruente necessitate refectionis dictae Capellae, & ex adverso ex tam longo tractu, hac lis à prima ejus institutione huc usque per multos annos tracta est; Impetrantibus lente, & cum aliquot annorum otio atque intermissione hanc causam agentibus, evidenter constat hanc refectionem necessariam non esse: nulla quoque debet extra ordinem, seu provisionaliter decerni, & Opponentibus imperari ob huiusmodi causam, pecuniae prompta ac parata solutio seu nantizatio, ante causae principalis discussionem & definitionem; ut quae ob imminente tantum necessitatem generaliter imperari deberet, & cessante necessitate imperari seu decerni non posset, Bart. in l. 1. §. nuntiatio nu. 28. de novi oper. nuntiat. Cum alioqui sequestratio, hoc est nantizatio pecuniae jure communi odiosa, & ob id

regulariter vetita sit, ne ante sententiam ad executionem perveniant, & Reus non convictus ad solutionem pulsatur, l. 1. c. de probib. sequest. pecuniae.

Quae quidem praerogationis seu provisionalis solutionis necessitas in proposito minus probabilis est, quod Impetrantes non tam de opere faciendo, quam facto, & de impensis factis repetendis magis, quam de faciendis in refectione dictae Capellae conquerantur. Sic ut nulla sit ratio, nullum fundamentum provisionis; quae non praeterita, sed futura respicit, ut venturo, non praeterito malo occurratur, d. §. si quis rivos; pertinetque ad ea quae praemanibus adhuc sunt, & sine periculo praeteriri possunt, l. an prior §. in causa de iure delib. Atque ita cum Impetrantes fateantur se reparationes fecisse, quaestio est, de pecunia repetitione, quae ipsos Impetrantes, non Ecclesiam, & sic privatam, non publicam causam respicit, ordinariaque cognitio decidi debet; hoc est solita & consueta juris via per plenissimam cognitionem; an Opponentibus ad impensam refectionis de jure vel consuetudine sint obligati, non extraordinaria per decretum nantizationis, seu provisionis; uti aperto jure rescriptum ac decum est de eo, qui communes aedes reparavit, & reparatione facta, sibi extra ordinem contra socium subveniri petit, d. l. si ut proponit. Ultra quae hoc quoque ad avertendam hanc solutionis anticipationem ac provisionem facit, quod ne de praeterito, multo minus de praesenti seu imminente necessitate reparationis in dicta Capella aliquo modo constet. Quae quidem sola sufficere poterant ad avertendam petita provisionis seu nantizationis.

Sed ut oppositio Opponentium non tantum ex qualitate & conditione causae provisionalis iustificetur; sed ex iustitia causae principalis illustratur quoque efficiatur, & aequior de monstratur, in merito causae, quoniam aperta minimeque obscura nobis esse videntur, inquiremus; & inquirendo investigandoque deducere conabimur, nullam juris apparentiam stare pro Impetrantibus, quoad obtinendam petitam provisionem. Ut enim in possessoria causa, quae summarie expediri debet, sententia pro eo ferri debet, si in pleno possessorio si in quaestione fiduciariae possessionis seu redemptionis, pro quo proferuntur apparentiora iura, l. ult. C. de edicto divi Hadr. toll. reuiff. ad consuet. reg. tit. de caus. benef. poss. art. 3. Gloss. 1. nu. 8. ita quoque & multo magis in petitoria causa, quae ordinariam & plenam plerumque cognitionem requirit: cum adversus juris regulas, l. 1. c. de probib. sequest. pecuniae de sequestratione seu nantizatione pecuniae quaeritur, ei adiudicanda sit provisio, qui apparentius ius habet: praesertim quando etiam partes Rei sustinet. Reorum enim causa ubique est in dubio & obscuro favorem, l. in obscuris de reg. iur. l. favorabiliores eod. tit. lib. 6.

Dicimus itaque Impetrantium intentionem in materia principali fundatam non esse, ob id, quod communi Doctorum opinione traditum sit, de norm. Henric. Bohic. An. de intro. & alijs c. 1. de Eccles. aedific. in opere reficiendi seu reparandi Ecclesias primum inspiciendam esse consuetudinem; quis scilicet solutus sit illas aedificare, & easdem

reparatione agentes reparare. Deinde si consuetudo talis non sit, dispiciendum esse, num Ecclesia habeat fabricam, seu redditus certos ad Ecclesiæ refectionem deputatos; ut inde facta testis exhibeantur, & necessitate impensis fiant, *can. Vnio x. q. 1. can. Decretimus x. q. 1. Ioan. And. in d. c. 1. sic ut præscriptione aut contrario usu contrarium induci non possit, Henr. Bobic. in d. c. 1. Steph. Bertrand. consil. 49. Vitis quibusdam vol. 2. par. 2. Tertiò, si ad fabricam nulli redditus deputati reperiantur, aut deputati non sufficiant, quòd ex fabrica confici non potest, consiciendum esse non peculiariter aut solum ex decimis Ecclesiæ, sed ab omnibus, qui in Ecclesia beneficium qualecunque habent, *c. 1. De Eccles. adif. & ibi Innoc. p. norm. & alij*, pro portione & modo reddituum cuiusque beneficii; ut pro modo emolumentorum, onus quoque feratur, *c. Qui sentit de reg. iur. lib. 6.**

6 Nam quod plerique existimant onus intertentionis fabricæ regulariter pertinere ad decimas, seu decimarum perceptiones in qualibet parochia, nullà lege, nullo canone probatur; & ne quidem ex ijs locis in Decreto Gratiani, qui à quibusdam, *Ripa consil. 1. sub tit. De consuet. incip. Ex impensis*, ad hoc allegantur. * Nam in Decreto Concilij Tolercani, *d. can. Vnio*, nihil disponitur de decimis, neque sit illarum ulla mentio, sed tantum de tertià, quæ Episcopis ex oblationibus, mortuarijs, legatis, *c. fin. de testam. & alijs* similibus obventionibus Ecclesiasticis cedit, non ad consumendum, si non eà quoque indigeant, sed ad facta testis Ecclesiarum conservanda, *can. 1. & 2. x. q. 3. can. De redditibus xli. q. 2. Est enim illa tertia ad id potissimum deputata; ideoque ad alia clericorum Ecclesiæ deservientium, vel Ecclesiæ bona non est veniendum, quamdiu vel fabrica, vel huiusmodi aliqua alia canonica portio superest, Gloss. in c. 1. De Eccles. adif. Barth. consil. 26. Difficile est vol. 2. De qua canonica portione, seu tertia Episcopali & minime de decimis, intelligenda quoque sunt & alia per Gratianum transcripta loca; & sic non rectè de decimis, quæ aliam rationem habent, adducuntur, *can. Vulterræ xli. q. 2. can. De his, can. Decretimus xli. q. 1. Ita ut confidentius dicere liceat, nullo iure cautum esse, quòd Ecclesiarum ædificatio aut reparatio specialiter, & peculiariter pertineat ad onus decimarum. Cùm ergo constet Ecclesiam seu Capellam, de qua agitur, habere fabricam, & bona peculiariter fabricæ deputata; constet quoque, onus ædificationis ac reparationis inde & ex collationibus parochianorum hæcenus sustentum esse: non pariter æquitatis ratio, ut id ad Opponentem transferatur; saltem non sic, ut id subire teneantur non excusati prius fabrica, *l. ult. & ibi DD. Si cess. per. de qua excussione nil etiam in hac causa liquet.***

8 Quæ omnia hic eò magis procedunt, quòd decima, quam Opponentem pro dimidia tantum parte incorporatam habent, Opponentibus competat ratione Parochialis Ecclesiæ, ad quam iniquum foret onus alterius Ecclesiæ, cuius non est decima, eandem decimarum partem transferri: quia ut decima iure communi pertinet ad parochum, *c. Cùm contingat de decimis*; ita soli parochiali Ecclesiæ deservire debet, non Capellis, veluti

Conf. Wamf. Tom. II.

inde deductis colonijs, * Hæc enim cùm pro subditorum commoditate plerumque extruantur, ut commodius sacra audiant, & ex longiore loci intervallo non teneantur venire ad matricem Ecclesiam, unde percipiunt primum & ultimum sacramentum, quorum ius & exercitium dicta Capella non habet, ita extrui debent, ne matri ejusque parochio aliquid subtrahatur; sed potius ex nova ac dismenbrata Ecclesia aliquid annuum ei pro honore ac prærogativa assignetur, *c. Ad audientiam in verb. ut competens in ea bonor. de eccles. adif. Rebuff. in praxi benef. lib. 1. tit. de erect. in curat. Ioan. Bapt. Ferrer. consil. 36. Puto quod etiam*: potissimum in exiguitate portionis, quæ iure matricis Ecclesiæ percipitur, & quam Opponentem tam exiguum esse dicunt (Impetrantibus in contrarium nihil adferentibus) ut quadringenti floreni, quos pro provisione Impetrantes petunt, aliquot annorum fructus sint ablumpturi.

Cùm ergo hæc Ecclesia, de qua agitur, non sit parochialis, neque illius respectu decimæ, quas Opponentem habent, percipiantur, & eadem hæc Ecclesia sine onere decimarum hæcenus facta testis sustinuerit ex bonis fabricæ, ac collatione fidelium; & præterea ab ijs, qui dictarum decimarum alteram partem habent, nihil petatur; nihil apparentis juris habent Impetrantes in hac sua petitione: ita ut in limine atque in ingressu iudicii ante agitam & discussam causam, de solutione, provisione, ac nantizatione pecuniæ in præjudicium Opponentium nihil decerni debeat: præsertim non de causa futura aut imminente, sed pro præterita & iam facta per Impetrantes reparatione; atque sic magis pro repetitione impensarum factarum, quàm pro petitione, ut impense fiant. In qua petitione plura requiruntur, veluti demonstratio & deductio impensarum, in quam causam, pro qua materia, quomodo, & quibus erogata sit pecunia; veluti lapicidis, fabris, latomis, alijsque operarijs: quia repetenti tales impensas incumbit necessitas ista omnia articulandi ac probandi. Quæ cùm latiore indaginem requirant, seminare & per provisionale iudicium seu decretum expediti non possunt, *Ripa d. consil. 1. nu. 12.*

De Ecclesijs ædificandis vel repar.

S V M M A R I U M.

Reparatio Ecclesiæ.

1. Incendium præsumi ex culpa habitantium in Ecclesia.
2. Ecclesiam reparari quis petere possit, & coram quo iudice.

CONSILIUM DXII.

REGULA juris est, quòd qui damni causam seu occasionem dedit, ipse damnum dedisse videatur; ideoque id etiam refarcire debeat, *l. Qui occidit §. in hac ad leg. Aquil.* Cùm igitur ex certificatione Villici plurimorumque incolarum pagi de Norwez constet, incendium, quo conflagrata est Ecclesia parochialis dicti loci, obortum esse ex malè constructo camino in Capella dictæ Ecclesiæ, igneque malè custodito seu imperitè & incuratè extructo ortum habuisse, & ex ea Capella totum templum conflagrasse; dubium